

KS. ROBERT SADLAK

POSŁUGA KOŚCIOŁA WOBEC MŁODZIEŻY NA PRZYKŁADZIE DIECEZJI OPOLSKIEJ

THE YOUTH MINISTRY OF CATHOLIC CHURCH
ON THE EXAMPLE OF DIOCESE OF OPOLE

Abstract. The Synod of the Bishops concerning youth ministry, which took place in 2018, points out that pastoral ministry conducted among young people should take place primarily on the parish level as part of the ordinary ministry. However, salutary activity of the Church among youth requires also the presence of extraordinary, categorical ministry elements, which should happen through proper preparation of the priest himself and the animators that are helping him. Such activity can contribute to effectiveness of conducted pastoral actions. Without doubts it seems that the vision and strategy of ministry conducting on the level of diocese, deanery and parish, as well as the knowledge of spiritual condition of young people, their difficulties and living environment are necessary. The youth ministry in the Diocese of Opole is trying to answer to this challenges and through various types of initiatives and Christian constant formation desires to help the young people and accompany them to the meeting with the person of Jesus Christ.

Key words: youth ministry; Diocese of Opole; priest; animator; young generation; World Youth Day.

Młodość jest niewątpliwie budowaniem projektu, jakim jest przyszłe życie, a którego realizacją będzie dorosłość¹. Młodość to czas dany każdemu z ludzi i nie jest bynajmniej tylko pewnym okresem ludzkiej egzystencji, ale

Ks. dr ROBERT SADLAK – Katedra Katechetyki i Teologii Pastoralnej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego; prefekt w Wyższym Międzydiecezjalnym Seminarium Duchownym w Opolu; adres do korespondencji: ul. Wojciecha Drzymały 1c, 45-342 Opole; e-mail: rsadlak@o2.pl; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3095-8688>

Rev. Dr. ROBERT SADLAK – Department of Catechetics and Pastoral Theology in the Faculty of Theology at the University of Opole; address for correspondence: ul. Wojciecha Drzymały 1c, 45-342 Opole; e-mail: rsadlak@o2.pl; ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3095-8688>

¹ M. POLAK, *Formacja kapłanów i animatorów do duszpasterstwa młodzieży*, w: *Duszpasterstwo młodzieży w Polsce wobec współczesnych przemian*, red. P. Ochotny, M. J. Tutak, T. Wielebski, Warszawa: Wyd. Gotów 2018, s. 69.

zadaniem wyznaczonym mu przez Bożą Opatrzność. To ten wycinek rzeczywistości, w którym młody człowiek zadaje pytania egzystencjalne i naturalnie stara się szukać na nie odpowiedzi. Podobnie jak ewangeliczny młodzieniec, który przyszedł do Chrystusa z tym samym pytaniem, najważniejszym pytaniem o sens życia, o konkretny projekt, na którym może i powinien oprzeć swoje życie. Każdy więc rodzic, pedagog i duszpasterz powinni mieć na względzie ten poszukiwawczy rys młodości, aby go zidentyfikować w stosunku do każdego chłopca i dziewczyny, i umiłować to, co dla młodości jest istotne².

Na czym więc ma polegać duszpasterstwo młodzieży w dzisiejszej, zdynamiczowanej rzeczywistości? Ksiądz Krzysztof Pawlina twierdzi, że powinno polegać na odświeżaniu duchowego świata, zakurzonego doczesnością, oraz na pomaganiu i towarzyszeniu młodzieży w spotkaniu z osobą Jezusa Chrystusa³. „Kiedy Jezus dotyka serca człowieka – podkreśla papież Franciszek – wtedy staje się ono zdolne do wielkich dzieł”⁴. Artykuł jest próbą ukazania posługi Kościoła wobec młodzieży na przykładzie inicjatyw podejmowanych w diecezji opolskiej. Duszpasterstwo młodzieży, opierając się na niezmiennych zasadach wypływających z Objawienia oraz wskazaniach Kościoła, musi uwzględnić współczesne warunki, w których żyją młodzi ludzie, dlatego konieczne jest ukazanie kondycji polskiej młodzieży, a zwłaszcza jej religijności. Dopiero wówczas stają się zrozumiałe rozmaite inicjatywy, służące realizacji posługi Kościoła wobec młodego człowieka.

I. ZAŁOŻENIA I PODSTAWY TEOLOGICZNE DUSZPASTERSTWA MŁODZIEŻY

Działalność pastoralna Kościoła podejmowana wśród ludzi młodych stanowi część pośrednictwa zbawczego całego Kościoła, realizując jego główny cel, jakim jest doprowadzenie ludzi do zbawienia, budowania wspólnoty i jednoczenia człowieka z Bogiem. Dzieło to jest realizowane na różnych płaszczyznach, poczynając od najbardziej podstawowej wspólnoty i komórki

² JAN PAWEŁ II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL 1994, s. 103.

³ K. PAWLINA, *Wyzwania pastoralne po światowych dniach młodzieży*, „Warszawskie Studia Teologiczne” 29 (2016), nr 4, s. 113-114.

⁴ FRANCISZEK, *Polska chce być wiecznie młodym obliczem miłosierdzia. Przemówienie podczas spotkania powitalnego z uczestnikami ŚDM na krakowskich Błoniach z dnia 28.07.2016*, OsRomPol 37 (2016), nr 7-8, s. 16.

społecznej, jaką jest rodzina, poprzez rodzinę parafialną, diecezjalną aż do wymiaru wspólnoty Kościoła powszechnego⁵.

Duszpasterstwo młodzieży, podejmowane w ramach partykularnego Kościoła w diecezji opolskiej, jak i w różnego rodzaju inicjatywach Kościoła powszechnego, jest ukierunkowane na dostrzeżenie w młodym człowieku osoby wrażliwej i nastawionej na odkrywanie swojego powołania do bycia przede wszystkim przyjacielem i uczniem Jezusa Chrystusa⁶. Omawiane duszpasterstwo stanowi zbawczą posługę wspólnoty eklezjalnej wobec młodzieży szkolnej, pozaszkolnej, akademickiej, a także pracującej i pielgrzymkowej. Realizacja pastoralnej działalności względem ludzi młodych mieści się zazwyczaj w ramach duszpasterstwa zwanego zwyczajnym. Obejmuje ono znane i najbardziej dostępne formy: głoszenie Bożego słowa, katechizację przy parafii i w szkole, duszpasterstwo liturgiczne, a także przygotowanie do bierzmowania oraz małżeństwa⁷. W wielu przypadkach ta forma duszpasterstwa jest już dzisiaj wprost ewangelizacją, gdyż adresatom omawianych działań pastoralnych przychodzi wzrastać w kulturze obcej chrześcijaństwu i w rodzinie, która przeżywa obecnie kryzys swojej tożsamości, nie tylko chrześcijańskiej. Zwykłe środki duszpasterskie w ramach działalności wspólnoty parafialnej nie wystarczą, dlatego ten rodzaj działalności zbawczej Kościoła względem ludzi młodych można zaliczyć do duszpasterstwa nadzwyczajnego, specjalnego i sytuacyjnego⁸.

Duszpasterstwo ludzi młodych w swoich założeniach, idąc za myślą papieża Franciszka, musi wychodzić na peryferie Kościoła z Ewangelią, inaczej nie będzie spełniało swojego podstawowego zadania, czyli zyskiwania ludzi dla królestwa Bożego. Jednym z głównych założeń omawianej działalności zbawczej prowadzonej przez wspólnotę eklezjalną jest poszukiwanie nowych sposobów komunikacji z młodzieżą, do której w żadnej mierze nie dociera głos Kościoła (zob. EG 20).

Inicjatywa ewangelizacji podjęta na rzecz młodego człowieka jest więc procesem wielowarstwowym, domagającym się czytelnego świadectwa wiary, odnowy ludzkości, jej życia moralnego, a także zrozumiałego i otwartego

⁵ R. KAMIŃSKI, *Funkcje tradycyjne i nowe parafii terytorialnej*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 32 (1985), z. 6, s. 59.

⁶ V KONFERENCJA OGÓLNA EPISKOPATU AMERYKI ŁACIŃSKIEJ I KARAIBÓW, *Dokument z Aparecidy*, Gubin: Wyd. Przystanek Jezus 2014, s. 215.

⁷ A. DŁUGOSZ, *Młodzieży duszpasterstwo*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2006, s. 511.

⁸ R. KAMIŃSKI, *Duszpasterstwo nadzwyczajne*, w: *Teologia pastoralna*, red. R. Kamiński, t. II, Lublin: Wyd. Atla 2 2002, s. 311.

przepowiadania, duchowego przyłgnięcia, wejścia we wspólnotę, przyjęcia znaków i apostołskiego dzieła (EG 24). Zadanie ewangelizacji i chrystianizacji zlaicyzowanego obecnie społeczeństwa, w którym przychodzi wzrastać i żyć młodzieży, nie jest tylko jakimś uzupełnieniem duszpasterstwa zwyczajnego realizowanego w parafii, ale ewangelizacja ta stanowi istotę i zadanie współczesnego Kościoła. Jest to więc duszpasterstwo nazwane w teologii pastoralnej duszpasterstwem specjalnym, a głównym jego zadaniem jest zdobywanie ludzi młodych dla Chrystusa⁹.

Posługę pasterską względem młodzieży Kościół pełni poprzez realizację duszpasterstwa nadzwyczajnego, dzielącego się na: specjalne i specjalistyczne. Do tej pierwszej formy można zaliczyć udział młodych katolików w różnego rodzaju organizacjach kościelnych, apostołskich ruchach, Liturgicznej Służbie Ołtarza, dzieciach Maryi oraz wszystkich innych grupach parafialnych. Duszpasterstwem specjalistycznym natomiast jest objęcie pasterską troską młodych, którzy są nieprzystosowani do życia w społeczeństwie z powodu zniewolenia różnego rodzaju nałogami. Tego rodzaju działalnością powinny zająć się osoby świeckie i duchowne, które będą do tego rodzaju zadań w sposób szczególny przeznaczone i wyszkolone¹⁰.

Duszpasterstwo nadzwyczajne, w którym mieści się pasterska troska o ludzi młodych, ma za zadanie otoczenie szczególną pieczę młodzieży szkolnej, studentów i tych młodych, którzy podjęli już pracę zawodową. Zapewnienie duchowej opieki adekwatnej do rozwoju osobowościowego i wiekowego poszczególnych członków Kościoła, a także zwrócenie uwagi na różnorakie uwarunkowania związane z życiem młodzieży pozostaje zadaniem Konferencji Episkopatu, a zarazem biskupów w diecezji i proboszczów w parafiach¹¹. W diecezji opolskiej, tak jak w większości pozostałych polskich diecezji, istnieje funkcja diecezjalnego duszpasterza młodzieży¹², którego głównym zadaniem jest koordynowanie w imieniu biskupa diecezjalnego posługi względem młodzieży w całej diecezji, w ciągłej łączności z dekanalnymi duszpasterzami, a także zwoływanie w wyznaczonym czasie spo-

⁹ M. POLAK, *Pedagogia ewangelizacji na przedpolach wiary*, w: *Peryferie wiary wyzwaniem dla Kościoła*, red. W. Przygoda, M. Fiałkowski, Lublin: Wydawnictwo KUL 2015, s. 63.

¹⁰ A. DŁUGOSZ, *Młodzieży duszpasterstwo*, s. 511.

¹¹ R. KAMIŃSKI, *Duszpasterstwo nadzwyczajne*, s. 309.

¹² Diecezjalnym duszpasterzem młodzieży w diecezji opolskiej od 2015 r. i obecnie jest ks. Łukasz Knieć, kapłan tej diecezji, wyświęcony w 2008 r. Sam duszpasterz wraz z zespołem duchownych i świeckich stara się wypracować wspólną i perspektywiczną wizję działalności zbawczej wśród młodzieży, która ma mieć miejsce w skali diecezji, poszczególnych rejonach duszpasterskich, a także dekanatach i przede wszystkim parafii.

tkań duszpasterskich, dostarczanie potrzebnych materiałów oraz formowanie i angażowanie wyspecjalizowanych osób – zarówno spośród księży, jak i świeckich katolików¹³.

Warto zwrócić uwagę, że duszpasterstwo młodzieży w diecezji opolskiej w sposób szczególny jest adresowane do osób ze szkół średnich i studentów, dlatego należy je odróżnić od pozostałych form pasterskiej troski, związanych z duszpasterstwem zwyczajnym, takich jak przynależność do Dzieci Maryi, Liturgicznej Służby Ołtarza czy uczestnictwo w przygotowaniu do sakramentu bierzmowania. Zadanie wydaje się trudne, ponieważ trzeba nadążyć za młodymi w ich dynamicznej i zmieniającej się często sytuacji życiowej. Z jednej strony są obłożeni nauką i wymaganiami, jakie przed nimi stawia szkoła, uczelnie wyższe, a z drugiej strony jest to zaangażowanie w różnego rodzaju formy aktywności związane z młodością: muzyka, sport, kultura. Duszpasterze posługujący młodzieży, w odmiennych pod wieloma względami warunkach, zauważają, że najczęstszym błędem jest postawa niezrozumienia młodego człowieka w zakresie szybko zachodzących zmian ich zainteresowań, języka, którym się posługują, relacji z dorosłymi, stylu ubierania czy niebrania pod uwagę lokalnej sytuacji, w której się znajdują.

Obecnie kluczowa wydaje się sama chęć zrozumienia młodych, wiedząc, że za transparentem ubioru, rodzaju słuchanej muzyki, subkultury kryje się tak samo potrzebujący Boga człowiek. Dlatego duszpasterstwo młodzieży nie powinno być odbierane, prowadzone i postrzegane jako działalność skierowana do jednorodnej grupy. Każda osoba w społeczności ludzi młodych jest odmienna, ma własną historię, pochodzenie, osobistą sytuację rodzinną. Stąd wyrasta potrzeba wypracowania metod pracy adekwatnych do sytuacji młodych ludzi, dostrzegania ich pomysłów, potrzeb, które w sobie noszą. Inna metoda będzie adresowana i wykorzystywana w działalności zbawczej młodych osób w wielkim mieście, np. w Warszawie, w której szacuje się ich liczbę w parafiach i ośrodkach akademickich na około 300 tysięcy, dlatego będzie miała charakter bardziej masowy. Może polegać na zaangażowaniu ludzi w pielgrzymki, czuwania, Eucharystie z piękną oprawą liturgiczną i muzyczną, gdzie potrzebna jest większa liczba osób, działalności wspólnot, wolontariatu, współpracy z mediami i organizacjami świeckimi. Natomiast innego rodzaju metody pastoralne powinny być skierowane do posługi ludziom młodym w mniejszych miejscowościach i parafiach wiejskich, w których praca duszpasterska powinna być nastawiona na małe grupy, ich moż-

¹³ R. KAMIŃSKI, *Duszpasterstwo nadzwyczajne*, s. 310.

liwości i atrakcyjność wiary realizowanej we wspólnocie. Obecnie w większych parafiach zazwyczaj „[...] młodzież można spotkać w najlepszym wypadku w niedzielę, kiedy wraca z burs i internatów na weekend. Propozycje muszą więc szczególnie uwzględniać te dni, w których młodzież jest obecna”¹⁴.

II. SOCJOLOGICZNY OBRAZ POLSKIEJ MŁODZIEŻY

Wydaje się, że współczesną kulturę w coraz mniejszym stopniu charakteryzuje pewien motyw jednoczący i zarysowuje się w niej brak centrum światopoglądowego i aksjologicznego. Najczęściej wiarę młodego człowieka w obecnym świecie osłabiają hasła propagujące sprawiedliwość, tolerancję, wolność, autonomię, prawo do wszystkiego, a także ambiwalencja wyborów etycznych¹⁵.

W 2017 roku zostały przedstawione wyniki CBOS, które zostały przeprowadzone w 2016 roku, czyli w tym czasie, gdy w Krakowie odbywały się Światowe Dni Młodzieży¹⁶. Tym, co uderza, jest spadająca religijność ludzi najmłodszych, wyrażająca się brakiem obecności na katechezie w szkole. Są to wprawdzie powolne zmiany, ale patrząc na ostatnie 20 lat, spadek jest wyraźnie widoczny. Pocieszające jest to, że dla wielu ankietowanych młodych ludzi najważniejsze są: przyjaźń, miłość oraz marzenia o dobrze rozwijającej się rodzinie. Z drugiej jednak strony, co potwierdza życie, od kilku lat powoli słabnie chęć założenia własnej rodziny i życia według zasad wyznawanej religii, a dzieje się to kosztem chęci odnoszenia sukcesów zawodowych.

Należy także zauważyć, że młodzi ludzie nie przywiązują zbyt dużej wagi do polityki i jej wpływu na ludzką egzystencję. Choć obserwuje się nieznaczne zmniejszenie politycznej alienacji, to jednak niepokojący jest brak zainteresowania polityką, która jest troską o wspólne dobro¹⁷, a to z kolei znajduje swoje przełożenie na stagnację i wciąż utrzymujący się wśród młodych krytyczny stosunek do rzeczywistości. Wśród młodzieży zainteresowa-

¹⁴ Ł. KASPER, *Duszpasterstwo młodzieży*, <https://ekai.pl/duszpasterstwo-mlodziezy/> [dostęp: 19.12.2018].

¹⁵ J. WOJĘŃSKI, *Nowa ewangelizacja w epoce postmodernizmu i jej implikacje pastoralno-katechetyczne*, „Wrocławskie Przegląd Teologiczny” 22 (2014), nr 1, s. 90.

¹⁶ *Młodzież 2016 – religijność młodych spada*, <https://ekai.pl/mlodziez-2016-religijnosc-mlodych-spada/> [dostęp: 25.05.2018].

¹⁷ FRANCISZEK, „*Lumen Fidei*”. *Encyklika o wierze z 29 czerwca 2013 r.*, Kraków: Wyd. M 2013, nr 20.

nej polityką rozkład sił wygląda następująco: 23% respondentów określa się jako osoby o lewicowych poglądach, tyle samo (23%) utrzymuje, że ma centrowe polityczne przekonania, a największa liczba badanych (54%) podkreśla swoje prawicowe przekonania polityczne.

Ważnym pomiarem w dokonywanym badaniu *Młodzież 2016* okazała się weryfikacja sięgania przez nastolatków i nieco starszych po substancje psychoaktywne. Można się domyślić, że najczęściej sięgają oni po alkohol, a z innych używek, co znowu wzbudza choćby częściowy optymizm, aż 59% młodych nie sięga po wyroby tytoniowe. Ciekawostką wynikającą z badań jest to, iż papierosy pali coraz mniej chłopców, jednakże odnotowuje się wzrost liczby dziewcząt sięgających po ten rodzaj używki. Zatrważająca jest jednak widoczna ewolucja w sięganiu po narkotyki, gdyż w 1992 roku tylko 5% młodych osób deklarowało używanie narkotyków, a w roku 2016 liczba ta wzrosła do 17%, co może wskazywać także na coraz większą łatwość w dotarciu do tego typu używek przez młodzież.

Nie można także przemilczeć badań CBOS, z których wynika, że prawie wszyscy badani (99%) każdego dnia są obecni w Internecie. 99% ankietowanych stwierdziło, że mają do niego dostęp w domu, natomiast 97% korzysta z sieci internetowej przez różnego rodzaju mobilne urządzenia typu smartfon, tablet itp. Trzy lata temu młody człowiek spędzał trzy godziny, serfując po stronach internetowych, natomiast obecnie ten czas zwiększył się już do czterech godzin. Pozostałych 20 godzin zostaje na sen, szkołę, naukę i wiele zajęć, którymi młodzież jest obciążona¹⁸.

Wydaje się, że młodzież stawia dzisiaj na zawodowy wymiar swojej egzystencji oraz jest w znacznym stopniu pokoleniem konsumentów, którzy niekoniecznie wartościują ewangelicznie. Przekłada się to też w ich patrzeniu na wartości rodzinne, gdyż można zauważyć, że od kilku lat nieznacznie, ale w miarę systematycznie, słabnie rola rodziny wśród najważniejszych celów życiowych młodzieży. Niestety idzie też za tym degradacja znaczenia czystości przedmałżeńskiej i wzrastający permisywizm seksualny wśród młodych. To wiąże się z powszechnym przyzwoleniem na antykoncepcję i wzrostem mentalności antynatalistycznej¹⁹. Obecnie uczniowie wierzą wprawdzie w to, że ich pokolenie stoi przed szansą na życie lepsze niż życie ich rodziców, lecz wiara ta jest istotnie słabsza, niż wyrażana przez ich rówieśników sześć i osiem lat temu. Cechuje ich także wysoki poziom indy-

¹⁸ *Młodzież 2016 – religijność młodych spada.*

¹⁹ K. ŚWIĘS, *Religijno-moralny portret młodzieży polskiej i jego pastoralne implikacje*, „Roczniki Teologiczne” 65 (2018), z. 6, s. 56.

widualizmu, połączony z brakiem zaufania do innych, jednak pod tym względem nie różni się znacząco od badanych w poprzednich latach²⁰.

III. RELIGIJNOŚĆ LUDZI MŁODYCH

Badania przeprowadzone w 2016 roku na uczniach ostatnich klas gimnazjalnych pokazały, że prawie dwie trzecie z nich (69%) uważa się za osoby wierzące. Mniej pocieszające jest to, że tylko 8% deklaruje się jako osoby głęboko wierzące. Około jedna piąta respondentów (18%) pozostaje niezdecydowana co do swojej wiary religijnej, a co ósmy uczeń (13%) daje wyraz o swoim braku wiary. Porównując badania poczynione od połowy lat dziewięćdziesiątych XX wieku, z niepokojem można zaobserwować, iż odsetek wierzących wśród młodzieży choć powoli, jednak wciąż spada, czego przejawem jest wyższy procent osób niezdecydowanych i niewierzących. Cieszyć może jedynie to, że odsetek uczniów zadeklarowanych jako głęboko wierzący ciągle pozostaje ten sam. Poziom religijności wśród młodych ankietowanych ulega spadkowi, jednak na tle innych państw Europy zdecydowana większość nastolatków w Polsce uważa się za osoby religijne.

Około dwie piąte badanej młodzieży (42%) deklaruje swoją wiarę w Boga i nie wykazuje żadnych wątpliwości co do Jego istnienia. Co ciekawe, jedna czwarta (26%) młodych, wierząc w Boga, mówi o swoich zwątpieniach i trudnościach wiary, a co dziesiąty uczeń wykazuje niestabilność w dziedzinie wiary: czasami wierzy, a za chwilę już nie ma pewności, że Bóg istnieje. Co dziesiąty młody badany (9%) uważa się za agnostyka, czyli osobę, która nie wie, czy istnieje Absolut, ale też wie, że nikt nie może tego zbadać, gdyż taka możliwość według nich nie istnieje. Jest jeszcze najmniejsza grupa badanej młodzieży, która deklaruje w zdecydowany sposób brak swojej wiary (8%) albo ich wiara opiera się jedynie na świadomości istnienia jakiejś Siły Wyższej, mającej nieosobową postać (7%)²¹.

Z badań przeprowadzonych na uczestnikach Światowych Dni Młodzieży w Krakowie, które zgromadziły przede wszystkim młodzież bardziej świadomą religijnie, wynika wiele wniosków optymistycznych, ale też wiele niepokoju, które stanowią niewątpliwie zadanie i wyzwanie dla duszpasterstwa

²⁰ R. BOGUSZEWSKI, *Aspiracje, palny i dążenia młodych ludzi*, w: *Młodzież 2016*, Warszawa: Wyd. CBOS 2016, s. 75-78.

²¹ A. GŁOWACKI, *Religijność młodzieży*, w: *Młodzież 2016*, Warszawa: Wyd. CBOS 2016, s. 130-131.

młodzieży. Przede wszystkim konieczna jest dogłębna refleksja co do lekcji religii oraz obecności młodzieży w parafii, związanie ich z Kościołem przez lokalnych duszpasterzy i zaangażowanie w tę działalność zbawczą Kościoła całych zespołów parafialnych, a zwłaszcza ludzi świeckich. Jest to z pewnością konieczny dziś element pastoralnego nawrócenia, do którego od początku swojego pontyfikatu wzywa całą eklezjalną wspólnotę papież Franciszek²².

Należy podkreślić, że od połowy lat dziewięćdziesiątych widoczny jest stopniowy spadek uczestnictwa ludzi młodych w praktykach religijnych: Mszach św., nabożeństwach, czuwaniach itp. Dwadzieścia lat temu na różnego rodzaju spotkania religijne uczęszczało 62% badanych uczniów. Aktualne badania wskazują, że na spotkania o charakterze religijnym i pobożnościowym uczęszcza 40% ankietowanej młodzieży, a 29% młodych w ogóle nie chodzi do kościoła. Statystyki ujmują też ankietowanych deklarujących, że biorą udział w zgromadzeniach modlitewnych kilka razy do roku (21%), co oczywiście ma miejsce podczas wielkich uroczystości, świąt czy przy okazji wydarzeń związanych z rodzinnymi spotkaniami, takich jak ślub, pogrzeb, jubileusze. 37% młodych ludzi zadeklarowanych jako głęboko wierzące uczęszcza na Msze św. bądź inne spotkania przy kościele częściej niż raz w tygodniu. Natomiast 40% badanych i uważających się za ludzi wierzących uczestniczy kilka razy w tygodniu w zgromadzeniach religijnych²³.

Warto przyrzeć się młodym ludziom po zakończonych Światowych Dniach Młodzieży w Krakowie. Martwić może odnotowana przez ankietowanych postawa młodzieży polskiej w związku z katechezą w szkole czy przy parafii, która według nich nie przekłada się na wymiar ewangelizacyjny. Niestety katecheci, w opinii uczniów, nie potrafią do końca rozpalić w nich entuzjazmu wiary. Nie jest inaczej z duszpasterstwem zwyczajnym, podejmowanym w parafii, gdzie niejednokrotnie młodzi nie znajdują swojego miejsca, a duszpasterze całe duszpasterstwo młodzieży sprowadzają do przygotowań i katechez związanych z przygotowaniem do sakramentu bierzmowania²⁴.

W badaniach dotyczących doświadczenia obecności Boga w codziennym życiu polska młodzież uzyskuje lepsze wyniki. Religijność badanych jest

²² Zob. FRANCISZEK, Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium* o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie (24.11.2013), Kraków: Wyd. M 2013.

²³ A. GŁOWACKI, *Religijność młodzieży*, s. 133-134.

²⁴ W. SADŁOŃ, *Etapy socjalizacji religijnej i elementy postaw religijnych uczestników Światowych Dni Młodzieży w 2016 r.*, Warszawa: Wyd. ISKK SAC 2016, s. 47.

ugruntowana na rodzinie i wyrasta z wiary rodziców. Polskich ankietowanych uczestników krakowskich ŚDM charakteryzuje łatwiejsza przyswajalność doświadczenia religii i wymagań z niej płynących, a co za tym idzie – także większe doświadczenie grzechu. Częściej też korzystają w swojej modlitwie z Biblii oraz z modlitewnika. Jednak mniejsza część polskiej młodzieży – w porównaniu z młodzieżą z zagranicy, ankietowana podczas ŚDM – należy do wspólnot religijnych. Co ciekawe, mimo wielu optymistycznych spostrzeżeń dotyczących religijności polskiej młodzieży, należy też zauważyć, że charakteryzuje się ona mniej pozytywnym odniesieniem do Kościoła jako instytucji, a tym samym mniejszą chęcią ewangelizacji. Można zatem wnioskować, że ta religijność ma mniejszą orientację socjalną, czyli nastawienia na działalność ewangelizacyjną i przemienianie społeczeństwa na lepsze²⁵.

IV. WSPÓŁCZESNE WYMAGANIA WOBEC DUSZPASTERZA MŁODZIEŻY

Warto odnotować, że według badanych osób ksiądz był dla nich ważną osobą w przybliżeniu do Chrystusa i Kościoła. W czasach, w których ciężko o autorytety, zwłaszcza wśród młodzieży, może być pocieszające to, iż duszpasterz staje się dla młodzieży człowiekiem, który zdobywa ich zaufanie, potrafi poprowadzić w wierze i uczyć pięknego przeżywania swojego człowieczeństwa. Dzieje się tak wówczas, gdy kapłan ma dla młodych czas, jest dyspozycyjny, otwarty na posługę sakramentalnej spowiedzi i ich kierownictwo duchowe.

Jeśli chodzi o formację księdza, mającego się stać duszpasterzem młodzieży na poziomie parafii, dekanatu czy diecezji, musi ona mieć związek z ogólną formacją do kapłaństwa oraz stałą formacją presbiterów²⁶. *Instrumentum laboris* synodu o młodzieży z 2018 roku, wskazując na formację do kapłaństwa, nadmienia, że należy zwrócić uwagę przygotowującym się do posługi duszpasterskiej, by pokonywali swój indywidualizm, wyzbywali się destrukcyjnego narcyzmu prowadzącego do egoistycznych zachowań, a także intymizmu, zamykającego duchownego w wirtualnym świecie i fał-

²⁵ Tamże, s. 47.

²⁶ M. POLAK, *Formacja kapłanów i animatorów do duszpasterstwa młodzieży*, s. 67.

szwym życiu duchowym, gdzie wyklucza się potrzebę wychodzenia do innych i budowania wspólnoty²⁷.

Kapłańskie posługiwanie wśród młodych nie jest prywatną sprawą duszpasterza, który partycypuje w misji i dziele samego Boga. W ten sposób buduje on wspólnotę zgromadzoną nie wokół siebie, ale wokół Jezusa Chrystusa i w łączności z biskupem diecezjalnym. Celem tej posługi nie jest zwiększanie i pozyskiwanie większej liczby osób, ale przede wszystkim budowanie jedności między ludźmi²⁸. Duszpasterz powinien być ludzki, głęboko wierzący i autentyczny w tym, co robi. Wtedy ma szansę przyciągnąć młodych ludzi do Boga. Młodzi nie potrzebują w duszpasterzu kolegi, ale przyjaciela, który będzie dla nich ojcem nie oceniającym, lecz przede wszystkim słuchającym. Potrzebują kapłana, który okaże się pokornym spowiednikiem, mającym kontakt z rzeczywistością²⁹. Pasterz musi umieć cierpliwie słuchać młodzieży, wiedzieć, jakie ma ona marzenia. Chodzi tu o postawę, którą papież Franciszek nazywa „apostolstwem ucha”³⁰. Nie można szczędzić sił w cierpliwym słuchaniu, posługiwaniu w konfesjonale, w kierownictwie duchowym. To pomoże młodym w odkryciu męstwa i radości wiary z faktu, że Bóg kocha każdego z nich³¹.

Od lidera młodzieżowej wspólnoty oczekuje się zarazem tego, by była to osoba kompetentna w sprawach egzystencjalnych, znająca życiowe problemy. To powinno iść w parze z odpowiednim wykształceniem duszpasterza i formacją stałą, która pozwoli mu zwiększać poziom wiedzy i praktycznych umiejętności działania³². Prezbiter ma być dla młodych, którym posługuje, przede wszystkim świętym kapłanem, prowadzącym ich do dojrzałej wiary, prawidłowego rozeznania swojej życiowej drogi i przykładem służby drugiemu człowiekowi we wspólnocie eklezjalnej i poza nią. Nie powinien natomiast zabiegać o to, by być kumplem, gdyż młodzi ludzie mają takich wielu³³.

²⁷ XV ORDINARY GENERAL ASSEMBLY, *Instrumentum Laboris for the Synod 2018. Young People, The Faith and Vocational Discernment*, Vatican City 2018, nr 211, http://www.vatican.va/roman_curia/synod/documents/rc_synod_doc_20180508_instrumentum-xvassemblea-giovani_en.html [dostęp: 13.11.2018].

²⁸ BENEDYKT XVI, *List do seminarzystów*, OsRomPol 31 (2010), nr 11, s. 4.

²⁹ K. WONS, *Jakiego księdza chcą ludzie?*, Kraków: Wyd. Salwator 2010.

³⁰ M. FIAŁKOWSKI, *Papieża Franciszka inspiracje dla duszpasterstwa młodzieży*, s. 89.

³¹ FRANCISZEK, *Homilia wygłoszona w katedrze w Rio de Janeiro 27.07.2013 r.*, OsRomPol 34 (2013), nr 10, s. 17-18.

³² M. POLAK, *Formacja kapłanów i animatorów do duszpasterstwa młodzieży*, s. 75.

³³ J. KUROSZ, *Spodobało się Bogu zbawić ludzi nie pojedynczo, ale tworząc z nich lud (KK, n. 9). Prezbiter i animator w duszpasterstwie młodzieży*, w: *Duszpasterstwo młodzieży w Polsce*

Tylko wierzący świadek może uczynić z drugiego człowieka ucznia Chrystusa. Przez żywą wiarę duszpasterza młodzi mogą poznawać samego Boga i kochać Go. Wiara jest głęboką relacją z samym Stwórcą³⁴. Młodzi ludzie nie mogą na drodze poszukiwania Pana zostać sami, potrzebują człowieka będącego świadkiem Miłości, potrzebują jego wiary. Bez niej człowiek pozostaje ślepy, który nie umie rozpoznawać, a bez rozpoznania drugiej osoby nie jest w stanie jej kochać. Bycie z młodymi pozwoli wiele razy kapłanowi na odczytywanie i wsłuchiwanie się w słuszną nieraz intuicję wiary młodych, których z Opatrzności Bożej przyszło mu prowadzić w danej wspólnocie parafialnej czy w jakiejś innej formie duszpasterstwa (zob. EG 24). Ci, których Pan wybrał na pasterzy Ludu Bożego, powinni pamiętać, iż kapłani, w tym duszpasterze młodzieży, powinni być specjalistami od spotkania człowieka z Bogiem³⁵.

V. WYBRANE FORMY DUSZPASTERSTWA MŁODZIEŻY W DIECEZJI OPOLSKIEJ

Każda działalność zbawcza prowadzona wśród młodzieży szkolnej, pozaszkolnej, akademickiej i pracującej powinna być przystosowana do zmieniających się warunków społeczno-kulturalnych. Dlatego nie można się łączyć, że istnieje uniwersalne duszpasterstwo młodych, dostosowane do każdego czasu, kultury i warunków. Istnieje w Kościele potrzeba, by dostosować działalność pastoralną, prowadzoną wśród młodych, do zmieniającej się rzeczywistości czasu i miejsca³⁶, pamiętając o tym, iż losy Kościoła i ludzi młodych są ze sobą ściśle powiązane³⁷.

Duszpasterstwo na poziomie diecezjalnym jest koordynowane przez diecezjalnego duszpasterza młodzieży, którego zadaniem jest kierowanie Centrum Duszpasterstw Młodzieży (CDM) z siedzibą w Opolu. Jest to miejsce, w którym spotyka się młodzież i podejmuje swoją formację. Koordynowanie

wobec współczesnych przemian, red. P. Ochotny, M.J. Tutak, T. Wielebski, Warszawa: Wyd. Góty 2018, s. 58.

³⁴ S. GANCAREK, *Na drodze wiary*, Częstochowa: Wyd. Pomoc 2012, s. 24

³⁵ BENEDYKT XVI, *Trwajcie mocni w wierze*, Kraków: Wyd. M 2006, s. 27.

³⁶ M. FIAŁKOWSKI, *Papieża Franciszka inspiracje dla duszpasterstwa młodzieży*, „Polonia Sacra” 20 (2016), nr 4, s. 87-88.

³⁷ D. LIPIEC, *Podstawy teologiczne duszpasterstwa młodzieży*, w: *Duszpasterstwo młodzieży w Polsce wobec współczesnych przemian*, s. 40.

pracy w centrum dokonuje się przy współdziałaniu zespołu duszpasterskiego, w którego skład wchodzi ludźmi młodzi wspólnie z kapłanami.

Ważną częścią pracy CDM, a zwłaszcza diecezjalnego duszpasterza młodzieży, jest współpraca z duszpasterzami młodzieży w dekanatach i parafiach. Dla ułatwienia komunikacji i wymiany doświadczeń między duszpasterzami wprowadzony został podział diecezji na pięć rejonów. Każdy rejon ma swojego „przewodniczącego”, którego zadaniem jest zwoływać spotkania rejonowe i przekazywać aktualne informacje dotyczące najbliższych planów pastoralnych i ułożenia całorocznej strategii działania. Szczegółowy plan działania opracowuje diecezjalny duszpasterz młodzieży wraz z rejonowymi duszpasterzami. Dzięki wprowadzeniu podziału na rejonów i spotkaniom w rejonach pojawiają się inicjatywy organizowane lokalnie przez kilka dekanatów.

Warto zwrócić uwagę na zadania diecezjalnego duszpasterza młodzieży, do których zalicza się: nadanie wspólnego dla całego Kościoła partykularnego kierunku działania; inicjowanie i koordynowanie prac nad wspólną wizją oraz treściami formacyjnymi; organizowanie wydarzeń na szczeblu diecezjalnym (np. przygotowanie do światowych dni młodzieży, przygotowywanie corocznego światowego dnia młodych w Wielkim Poście itp.); zwoływanie i koordynacja pracy rady duszpasterstwa młodzieży oraz duszpasterzy w poszczególnych dekanatach, wspieranie parafii w działaniu na rzecz młodzieży.

Warto także zwrócić uwagę na znamienne rolę, jaką w duszpasterstwie młodzieży ma do odegrania dekanalny duszpasterz, którego dekretem powołuje biskup. Wśród zadań dekanalnego duszpasterza młodzieży należy wyróżnić: ciągłą współpracę z diecezjalnym duszpasterzem młodzieży i łączność z CDM w Opolu; opracowanie rocznego kalendarza wydarzeń w dekanacie; organizacja dekanalnych czuwań młodzieżowych, najlepiej raz w miesiącu, a przynajmniej cztery razy w roku; organizowanie wyjazdów na diecezjalne spotkania młodzieży i przynajmniej raz w roku uczestnictwo w nich; obowiązkowa obecność na spotkaniach wszystkich dekanalnych duszpasterzy młodzieży; wspieranie duszpasterstw młodzieży w poszczególnych parafiach oraz troska o młodych z parafii, w których duszpasterstwo młodzieży nie jest prowadzone.

Należy też wyróżnić zadania księdza, który w parafii zajmuje się młodymi ludźmi. Można do nich zaliczyć: duszpasterską troskę o ludzi młodych na terenie parafii; organizowanie regularnych, najlepiej cotygodniowych spotkań; organizacja rekolekcji parafialnych dla młodzieży (w przypadku wika-

riusza – w porozumieniu z księdzem proboszczem i ewentualnie szkołą); podjęcie współpracy z duszpasterstwem młodzieży w sąsiednich parafiach, dekanacie i diecezji.

Całość współpracy poszczególnych szczebli pastoralnych ma znaleźć wyraz we wspólnych zjazdach duszpasterzy młodzieży, na których obecni są biskupi³⁸, w celu wypracowania pastoralnych dyrektyw posługi młodym i strategii działania³⁹. Obecnie podejmowanych jest już kilka inicjatyw związanych z duszpasterstwem młodych. Jedną z nich jest szkoła animatorów duszpasterstwa młodzieży im. ks. Krzysztofa Grzywocza⁴⁰. Myśląc dzisiaj o duszpasterstwie młodych ludzi, wspólnota eklezjalna powinna z coraz większą ufnością spoglądać w stronę świeckich uczniów Chrystusa, którzy – na mocy sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego: chrztu, bierzmowania i Eucharystii – są uposażeni do działalności pastoralnej wśród młodzieży. Przez swoje chrześcijańskie powołanie uczestniczą przecież w potrójnej misji Chrystusa: kapłańskiej, królewskiej i prorockiej (KK 31)⁴¹. Ważne, żeby wśród nich byli sami młodzi, przygotowani do tego, aby profesjonalnie i odpowiedzialnie pomagać kształtować duszpasterstwo (zob. ChV 202)⁴².

Celem szkoły jest przygotowanie animatora, którego zadaniem będzie: współpracować z duszpasterzem w prowadzeniu grupy młodzieży; kompetentnie i kreatywnie prowadzić małe grupy; przygotowywać młodzież do bierzmowania; planować programy formacyjne; współpracować z diecezjal-

³⁸ Dzielą się oni na: diecezjalnych, rejonowych, dekanalnych i parafialnych. Ich zadaniem w ciągu roku jest spotkać się kilka razy w rejonie, dekanacie, by ustalić wspólną wizję działania duszpasterskiego i budować więź braterską między sobą, co ma później rzutować na jeszcze efektywniejszą komunikację i posługę młodym.

³⁹ Ł. KNIEĆ, *Duszpasterstwo młodzieży*, w: *W mocy Bożego Ducha. Duch, który umacnia miłość. Biuletyn na konferencje rejonowe 3-5 września 2018 r.*, Opole: Wydawnictwo Świętego Krzyża 2018, s. 34-37.

⁴⁰ Ks. Krzysztof Grzywocz, kapłan diecezji opolskiej, wyświęcony na prezbitera w katedrze opolskiej w 1989 r. Był uznanym rekolekcjonistą, kierownikiem duchowym, przez wiele lat moderatorem Wyższego Seminarium Duchownego w Opolu, a także formatorem dla tych, którym przypadła w udziale opieka nad powołaniami kapłańskimi i zakonnymi. W sposób mistrzowski starał się łączyć psychoterapię z duchowością, co pomagało mu w wypełnianiu wieloletniej posługi diecezjalnego egzorcysty. Dla wielu był mistrzem życia duchowego. Uzyskał stopień doktora z teologii duchowości i był wykładowcą na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego. W sierpniu 2017 r. zaginął w szwajcarskich Alpach.

⁴¹ J. KUROSZ, *Spodobało się Bogu zbawić ludzi nie pojedynczo, ale tworząc z nich lud (KK, n. 9). Prezbiter i animator w duszpasterstwie młodzieży*, s. 59.

⁴² FRANCISZEK, „*Christus vivit*”. *Posynodalna adhortacja do młodych i całego ludu Bożego* (25.03.2019), Kraków: Wyd. M 2019.

nym duszpasterstwem młodzieży; samemu kontynuować formację i wzrastać w wierze. Działania szkoły animatorów opiera się na zjazdach weekendowych, odbywających się mniej więcej co dwa miesiące przez dwa lata (około dwunastu zjazdów weekendowych). Oprócz zjazdów zadaniem uczestnika jest nabieranie umiejętności poprzez praktykowanie działań animatorskich (w szczególności prowadzenie grup) oraz wyjazdy wakacyjne. Przewidziane jest, by w jednym cyklu szkoły kształtowało się dwunastu uczestników. Uczestnikiem szkoły może zostać osoba, która ukończyła 18 lat.

Drugim ważnym przedsięwzięciem duszpasterstwa młodzieży jest projekt *Syme.on*⁴³. Jest on skierowany do osób starszych, chorych i potrzebujących, którzy zostają objęci szeroko pojętą opieką przez ludzi młodych. Nie polega ona na opiece medycznej, ale na zwykłej trosce o drugiego człowieka. Chodzi o to, by wspólnie z kolegami i koleżankami odwiedzać osoby starsze i samotne, którym można zrobić zakupy, pobyc z nimi i porozmawiać, a przede wszystkim posłuchać, co mają do opowiedzenia. Projekt *Syme.on* jest odpowiedzią na obserwowaną dziś powszechnie samotność osób starszych, która na terenie województwa opolskiego stanowi dość duży problem. Papież Franciszek często przypomina młodym: „Rozmawiaj z rodzicami, z osobami starszymi, ale zwłaszcza rozmawiaj z dziadkami”⁴⁴. „Światu nigdy nie służyło, ani nie będzie służyło zerwanie więzi między pokoleniami” (ChV 191).

Trzecim rodzajem działań duszpasterstwa młodzieży w diecezji opolskiej są diecezjalne spotkania młodych. Wydarzenia te nie są jednorazowymi akcjami, ale stały się punktami, które nadają cykliczny rytm w funkcjonowaniu roku formacyjnego w diecezjalnym duszpasterstwie młodzieży. Docelowo chodzi o wypracowanie takiej komplementarnej formacji, w której praca z młodzieżą na poziomie parafialnym jest uzupełniana w czasie wydarzeń diecezjalnych, a spotkania diecezjalne stanowią pomoc w pracy w parafiach. W Krakowie papież Franciszek zachęcał młodzież do wstania z kanapy, założenia wyczynowych butów i ruszenia w drogę⁴⁵. Aby podczas drogi nabrać sił, siada się na ławce, na której też można spotkać innych. Z tego powodu diecezjalne spotkania młodych w diecezji opolskiej noszą nazwę „Ławka”.

⁴³ *Projekt Syme.on*, <http://botafe.pl/pl/aktualnosci/item/629-projekt.html> [dostęp: 17.11.2017].

⁴⁴ FRANCISZEK, *Ewangelia bliskości. Rozmowa z polskimi biskupami w katedrze na Wawelu z dnia 27.07.2016 r.*, *OsRomPol* 37 (2016), nr 7-8, s. 7-8.

⁴⁵ FRANCISZEK, *Nic nie usprawiedliwia przelewu bratniej krwi. Przemówienie podczas czuwania modlitewnego z młodzieżą na „Campus Misericordiae” w Brzegach z 30.07.2016 r.*, *OsRomPol* 37 (2016), nr 7-8, s. 26.

Są to trzy spotkania w ciągu roku, które wyznaczają główny rytm funkcjonowania duszpasterstwa młodzieży: „Ławka Go!” – na początek roku szkolnego i akademickiego; jest to spotkanie weekendowe; „Ławka PNP”⁴⁶ – czyli świętowanie Światowego Dnia Młodzieży, który jest ustanowiony w Niedzielę Palmową – spotkanie jednodniowe; „Ławka Festiwal” – wakacyjne pięciodniowe spotkanie w formie festiwalu.

Bardzo ważną częścią każdej z „Ławek” są małe grupy i to, co się w nich dzieje, począwszy od zapoznawania się i integracji młodzieży po omawianie treści formacyjnych. Każda z grup liczy od sześciu do ośmiu osób i jest prowadzona przez świeckiego animatora wybieranego przez organizatorów. Przed rozpoczęciem spotkania każdy animator otrzymuje książeczkę, w której znajdują się opisane treści całego spotkania, z podziałem na konferencje i prace w grupach, a także instrukcje do poprowadzenia tych prac. Po każdym dniu „Ławki” odbywa się spotkanie duszpasterza z animatorami.

Warto jeszcze wspomnieć, że raz w roku organizowane jest wydarzenie dedykowane osobom młodszych, a mianowicie kandydatom do bierzmowania. Chodzi o spotkanie weekendowe o nazwie „Ładowarka”. Ponadto Centrum Duszpasterstwa Młodzieży organizuje także inne wydarzenia, które od lat służą pracy z młodzieżą w diecezji opolskiej: Ekumeniczna Modlitwa Młodych, Wielkanocne Czuwanie Młodzieży w Jemielnicy, Pielgrzymka Maturzystów na Jasną Górę.

*

Celem duszpasterstwa zwyczajnego i nadzwyczajnego, w którym zawiera się troska o ludzi młodych w Kościele, jest doprowadzenie młodych do spotkania z Bogiem w wierze i miłości⁴⁷. Benedykt XVI naucza, że „u początku bycia chrześcijaninem nie ma decyzji etycznej czy jakiejś wielkiej idei, ale spotkanie z wydarzeniem, z Osobą, która nadaje życiu nową perspektywę” (DCe 1). Im szybciej młodzież odnajdzie swoje szczęście w Chrystusie, tym większa będzie szansa na szczęśliwe życie w dorosłości⁴⁸. Biorąc pod uwagę współczesną młodzież, a zwłaszcza jej religijność, należy w duszpasterstwie młodzieży zwrócić szczególną uwagę na osobisty kontakt z księżmi i anima-

⁴⁶ Przed Niedzielą Palmową.

⁴⁷ R. KAMIŃSKI, *Duszpasterstwo nadzwyczajne*, s. 310.

⁴⁸ M. TATAR, *Uczeń Chrystusa w duchowym kryzysie świata*, „Warszawskie Studia Teologiczne” 31 (2008), s. 64.

torami poszczególnych wspólnot oraz na zaangażowanie ludzi młodych w życie parafii. Jest to niewątpliwie jedno z podstawowych wyzwań duszpasterstwa młodzieży w Polsce. Zakończony w 2018 roku Synod Biskupów w Rzymie, poświęcony młodzieży, kładzie mocny akcent na życie młodzieży w parafii i przynagla, by każda wspólnota parafialna czuła się za młodych odpowiedzialna, czego wyrazem jest modlitwa za nich, podejmowanie względem niej rozmaitych działań duszpasterskich oraz dostrzeżenie ich obecności w parafii (zob. ChV 202). W posłudze Kościoła na rzecz młodzieży trzeba także pamiętać o osobistych relacjach, poprzez które sami ludzie młodzi mogą stawać się świadkami Ewangelii dla swoich rówieśników.

BIBLIOGRAFIA

- BENEDYKT XVI, *Trwajcie mocni w wierze*, Kraków: Wyd. M 2006.
- BOGUSZEWSKI Rafał, *Aspiracje, plany i dążenia młodych ludzi*, w: *Młodzież 2016*, Warszawa: Wyd. CBOS 2016, s. 52-78.
- DLUGOSZ Antoni, *Młodzieży duszpasterstwo*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2006, s. 511-515.
- FIAŁKOWSKI Marek, *Papieża Franciszka inspiracje dla duszpasterstwa młodzieży*, „*Polonia Sacra*” 20 (2016), nr 4, s. 87-99.
- FRANCISZEK, *Adhortacja apostolska „Evangelii Gaudium” o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie* (24.11.2013), Kraków: Wyd. M 2013.
- FRANCISZEK, „*Christus vivit*”. Posynodalna adhortacja do młodych i całego ludu Bożego z 25.03.2019, Kraków: Wyd. M 2019.
- FRANCISZEK, *Ewangelia bliskości. Rozmowa z polskimi biskupami w katedrze na Wawelu z dnia 27.07.2016 r.*, *OsRomPol* 37 (2016), nr 7-8, s. 6-11.
- FRANCISZEK, *Homilia wygłoszona w katedrze w Rio de Janeiro 27.07.2013 r.*, *OsRomPol* 34 (2013), nr 10, s. 17-18.
- FRANCISZEK, „*Lumen Fidei*”. Encyklika o wierze z 29 czerwca 2013 r., Kraków: Wyd. M 2013.
- FRANCISZEK, *Nic nie usprawiedliwia przelewu bratniej krwi. Przemówienie podczas czuwania modlitewnego z młodzieżą na „Campus Misericordiae” w Brzegach z 30.07.2016 r.*, *OsRomPol* 37 (2016), nr 7-8, s. 25-28.
- FRANCISZEK, *Polska chce być wiecznie młodym obliczem miłosierdzia. Przemówienie podczas spotkania powitalnego z uczestnikami ŚDM na krakowskich Błoniach z dnia 28.07.2016*, *OsRomPol* 37 (2016), nr 7-8, s. 15-17.
- GANCAREK Stanisław, *Na drodze wiary*, Częstochowa: Wyd. Pomoc 2012.
- GŁOWACKI Antoni, *Religijność młodzieży*, w: *Młodzież 2016*, Warszawa: Wyd. CBOS 2016, s. 130-140.
- JAN PAWEŁ II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL 1994.
- KAMIŃSKI Ryszard, *Duszpasterstwo nadzwyczajne*, w: *Teologia pastoralna*, red. R. Kamiński, t. II, Lublin: Wyd. Atla 2 2002, s. 309-401.
- KAMIŃSKI Ryszard, *Funkcje tradycyjne i nowe parafii terytorialnej*, „*Roczniki Teologiczno-Kanoniczne*” 32 (1985), z. 6, s. 51-67.

- KASPER Łukasz, Duszpasterstwo młodzieży, <https://ekai.pl/duszpasterstwo-mlodziezy/> [dostęp: 19.12.2018].
- KNIEĆ Łukasz, Duszpasterstwo młodzieży, w: *W mocy Bożego Ducha. Duch, który umacnia miłość. Biuletyn na konferencje rejonowe 3-5 września 2018 r.*, Opole: Wydawnictwo Świętego Krzyża 2018, s. 34-37.
- V KONFERENCJA OGÓLNA EPISKOPATU AMERYKI ŁACIŃSKIEJ I KARAIBÓW, Dokument z Aparecidy, Gubin: Wyd. Przystanek Jezus 2014.
- KUROSZ Joanna, Spodobało się Bogu zbawić ludzi nie pojedynczo, ale tworząc z nich lud (KK, n. 9). Prezbiter i animator w duszpasterstwie młodzieży, w: *Duszpasterstwo młodzieży w Polsce wobec współczesnych przemian*, red. P. Ochotny, M.J. Tutak, T. Wielebski, Warszawa: Wyd. Gotów 2018, s. 49-64.
- LIPIEC Dariusz, Podstawy teologiczne duszpasterstwa młodzieży, w: *Duszpasterstwo młodzieży w Polsce wobec współczesnych przemian*, red. P. Ochotny, M.J. Tutak, T. Wielebski, Warszawa: Wyd. Gotów 2018, s. 19-48.
- Młodzież 2016 – religijność młodych spada, <https://ekai.pl/mlodziez-2016-religijnosc-mlodych-spada/> [dostęp: 25.05.2018].
- MONIN Alfred, *Zapiski z Ars. Notatki naocznego świadka kazań, homilii i rozmów św. Jana Marii Vianneya*, Warszawa: Wyd. Księży Marianów 2009.
- XV ORDINARY GENERAL ASSEMBLY, Instrumentum Laboris for the Synod 2018. Young People, The Faith and Vocational Discernment, Vatican City 2018, nr 211, http://www.vatican.va/roman_curia/synod/documents/rc_synod_doc_20180508_instrumentum-xvassemblea-giovani_en.html [dostęp: 13.11.2018].
- PAWLINA Krzysztof, Wyzwania pastoralne po światowych dniach młodzieży, „Warszawskie Studia Teologiczne” 29 (2016), nr 4, s. 112-123.
- POLAK Mieczysław, Formacja kapłanów i animatorów do duszpasterstwa młodzieży, w: *Duszpasterstwo młodzieży w Polsce wobec współczesnych przemian*, red. P. Ochotny, M.J. Tutak, T. Wielebski, Warszawa: Wyd. Gotów 2018, s. 65-78.
- POLAK Mieczysław, Pedagogia ewangelizacji na przedpolach wiary, w: *Peryferie wiary wyzwaniem dla Kościoła*, red. W. Przygoda, M. Fiałkowski, Lublin: Wydawnictwo KUL 2015, s. 61-82.
- Projekt Syme.on, <http://botafe.pl/pl/aktualnosci/item/629-projekt.html> [dostęp: 17.11.2017].
- SADŁOŃ Wojciech, *Etapy socjalizacji religijnej i elementy postaw religijnych uczestników Światowych Dni Młodzieży w 2016 r.*, Warszawa: Wyd. ISKK SAC 2016.
- SHEEN Fulton John, *Kapłan nie należy do siebie*, Sandomierz: Wyd. Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu 2018.
- ŚWIĘS Kazimierz, Religijno-moralny portret młodzieży polskiej i jego pastoralne implikacje, „Roczniki Teologiczne” 65 (2018), z. 6, s. 43-61.
- TATAR Marek, *Uczeń Chrystusa w duchowym kryzysie świata*, „Warszawskie Studia Teologiczne” 31 (2008), s. 59-74.
- WOJEŃSKI Jacek, Nowa ewangelizacja w epoce postmodernizmu i jej implikacje pastoralno-katechetyczne, „Wrocławskie Przegląd Teologiczny” 22 (2014), nr 1, s. 87-101.
- WONS Krzysztof, *Jakiego księdza chcą ludzie?*, Kraków: Wyd. Salwator 2010.

NA PRZYKŁADZIE DIECEZJI OPOLSKIEJ

Streszczenie

Synod Biskupów dotyczący duszpasterstwa młodzieży, który odbył się w 2018 roku, zauważa, iż posługa pastoralna prowadzona wśród ludzi młodych powinna odbywać się przede wszystkim na poziomie parafii w ramach duszpasterstwa zwyczajnego. Jednak działalność zbawcza Kościoła wśród młodzieży wymaga także obecności elementów duszpasterstwa nadzwyczajnego, co ma dokonywać się poprzez odpowiednie przygotowanie samego duszpasterza i pomagających mu animatorów. Takie działanie może przyczynić się do efektywności prowadzonych działań pastoralnych. Niewątpliwie konieczne wydają się również: wizja, strategia prowadzenia duszpasterstwa na szczeblu diecezji, dekanatu i parafii, a także znajomość kondycji duchowej młodego człowieka, jego trudności oraz środowiska życia. Duszpasterstwo młodzieży diecezji opolskiej stara się na te wyzwania odpowiedzieć i poprzez różnego rodzaju inicjatywy oraz chrześcijańską formację stałą pomaga młodym i towarzyszy im w spotkaniu z osobą Jezusa Chrystusa.

Słowa kluczowe: duszpasterstwo młodzieży; diecezja opolska; duszpasterz; animator; młode pokolenie; Światowe Dni Młodzieży.